

عنوان مقاله:

تحلیل «صنعت فرهنگ» در رمان خاطرات اردیبهشت از جعفر مدرس صادقی

محل انتشار:

پژوهشنامه نقد ادبی و بلاغت، دوره 9، شماره 3 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

الناز خجسته زنوزی - دانشجوی دکتری زبان و ادبیات فارسی دانشگاه الزهراء (س)، تهران، ایران

محبوبه مباشری - دانشیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه الزهراء (س)، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

هویت های فرهنگی در جوامع معاصر تحت تاثیر مقوله «صنعت فرهنگ» یا «فرهنگ توده»، که از زیرمجموعه آرای مکتب فرانکفورت است، به پدیده ای کاملا مادی و کاذب تبدیل شده و تحت تاثیر این پدیده نوظهور، مفهوم فرهنگ کاملا از اصالت و پویایی خود دور افتاده است. «صنعت فرهنگ»، حاصل خواسته های کاذب و غیرواقعی جوامع است که توده مردم را از فرهنگ اصیل دور می سازد و براساس اهدافی کاملا برنامه ریزی شده، سطح انتظارات مادی و فکری آنان را دستکاری می کند تا زیر سلطه قدرت های سرمایه داری قرار گیرند و کالاهای فکری و صنعتی آن ها را به عنوان یک نیاز مبرم تلقی کرده و مصرف کنند. امروزه فرهنگ مصرفی غرب، الگوی فکری انسان مدرن شده است. انسان مصرفی طبق خواسته قدرت های اقتصادی زندگی و فکر می کند و حتی به خاطر همراهی با این جریان فکری، با ارزش های اصیل فرهنگی خویش به مقابله برمی خیزد. رمان خاطرات اردیبهشت اثر جعفر مدرس صادقی، از جمله رمان های نوشته شده در دهه نود شمسی است؛ یعنی برهه ای از تاریخ معاصر که طبقه متوسط شهری، به شدت درگیر ظواهر مدرنیته و مصرف گرایی می شود و به واسطه اهداف برنامه ریزی شده صنعت فرهنگ، خاستگاه های فکری اصیل خویش را به دست فراموشی می سپارد. شخصیت اصلی به عنوان نمادی از یک انسان مدرن، کاری جز مصرف گرایی و پیروی از فرهنگ توده ندارد، تا جایی که از بعد معنوی خود کاملا دور می افتد. این پژوهش با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی درصدد است مقوله «صنعت فرهنگ» و ابعاد آن را در این اثر تحلیل کند. بر اساس پژوهش های انجام گرفته، به نظر می رسد راوی در جامعه ای مدرن زندگی می کند که بنیان مدرنیته در آن، از خاستگاه های فرهنگی و اجتماعی اصیل تهی شده است. وی فردی تنهاست که خلا روحی خود را با دست آویز قراردادن فرهنگ غرب، مصرف گرایی و روی آوردن به صنعت رسانه پر می کند؛ زیرا جامعه چیزی جز این را در دسترس وی قرار نداده است. از این رو، می توان او را نمادی از انسان تک ساختی مارکوزه دانست و معیارهای ازخودبیگانگی را در این شخصیت، تحلیل کرد.

کلمات کلیدی:

مکتب فرانکفورت، صنعت فرهنگ، مصرف زدگی، خاطرات اردیبهشت، مدرس صادقی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1211714>

